

Educational Parenting Curriculum for Adolescence Based on Islamic Sources and Its Validation

Seyed Abbas Sattourian¹ 

1. Faculty Member, Department of Psychology, Imam Khomeini Educational and Research Institute, Qom, Iran.

sabbas61@gmail.com

Received: 2025/07/28; Accepted 2025/09/27

Extended Abstract

Introduction and Objectives: In Iran's religious society, the application of Islamic psychological interventions in the domain of parenting has been neglected; therefore, the present qualitative study was conducted with the aim of designing an educational-psychological parenting framework for the adolescent period based on Islamic sources, using content analysis and validating it through the Delphi method. The findings of the first phase showed that Islamic parenting during adolescence consists of 18 components, including: acceptance and enactment of parental responsibility toward the child, care and guidance, the stage-based nature of parenting, the necessity of understanding adolescents' capacities, attention to and provision of physical health and financial needs, assistance in the formation of religious identity, moral identity, social identity, occupational identity, and sexual identity, emotional relationship, justice, delegation of responsibilities to the adolescent, reinforcement and discipline, honoring and respect, role modeling, and reasoned explanation. In the second phase, to examine the content validity of the parenting educational package, the opinions of nine psychology experts were used. The results indicated that the Content Validity Index (CVI) for the components and educational techniques ranged from 0.88 to 1, and the Content Validity Ratio (CVR) ranged from 0.77



to 1, all of which were above the acceptable level (0.75) for nine judges; therefore, the content validity of the package was confirmed by the experts.

Parenting is defined as a dynamic set of parental behaviors, attitudes, and skills aimed at raising children, encompassing emotional support, moral upbringing, the provision of physical and psychological needs, and the creation of a safe and affectionate environment (Pinquart, 2017; van IJzendoorn et al., 2023). Research emphasizes that parenting, beyond direct behaviors, is influenced by parents' involvement in children's decision-making, socio-emotional interactions, and the cultural, social, and economic context in which the family is embedded (Grolnick, 2020; Soma, 2024).

Adolescence is considered a sensitive developmental stage due to profound biological, psychological, and social changes, and the role of parents in supporting and guiding adolescents is of particular importance (Tanner, 2018). According to global statistics, approximately 14–15% of adolescents worldwide experience mental disorders, accounting for a substantial proportion of disabilities in this age group (WHO, 2021; Polanczyk et al., 2022). In this context, supportive and democratic parenting styles can help prevent the emergence of psychological problems by strengthening adolescents' sense of belonging, self-confidence, and coping skills (Bernstein, 2019; McKinney & Renk, 2011).

The research literature indicates that parenting styles are strongly influenced by culture, and their effects vary across different societies (Yamato & Wang, 2023; Pinquart, 2017). In the domain of Islamic sources, some studies have addressed the extraction of parenting components and the roles of fathers and mothers (Mahdavi-Nik, 2013; Hemmati, 2012; Seraqi, 2013); however, a coherent conceptual model and a localized educational protocol specifically tailored to adolescence have been less developed. Therefore, despite the widespread use of non-indigenous parenting programs, the development and validation of an adolescent parenting educational framework based on Islamic teachings and psychological findings is considered an essential necessity for the Iranian-Islamic society.

Research Method: The present study was conducted in two stages, using two different approaches, and employed a mixed-methods design. In the first stage, a qualitative content analysis method was used, and in the second stage, a survey method employing the Delphi technique was applied. The aim of the first stage was to transform the conceptual model of parenting based on Islamic sources into a practical educational–psychological framework, so that, as an independent variable, it could be used in prevention, intervention, and the promotion of adolescents' psychological well-being.

In the first step, the conceptual model of Islamic parenting was transformed into an educable framework through logical analysis and consultation with supervisors, advisors, and clinical specialists. In this process, the educational and psychological objectives of the framework were first formulated and reviewed by three clinical experts. Subsequently, the final objectives were revised and approved after evaluation by the supervisors and advisors. Next, in order to operationalize the objectives, the implementation techniques were designed through several stages of review, elimination, or modification. In summary, the development of the framework involved analyzing the relationships among the components, setting educational goals for each component, and designing valid implementation techniques.

In the second phase, the content validity of the framework was examined. Despite the qualitative nature of the study, assessing content validity was considered essential to ensure the theoretical accuracy of the intervention (Seyedani & Braden, 2011). For this purpose, two indices—the Content Validity Ratio (CVR) and the Content Validity Index (CVI)—were employed. The CVR was calculated with the participation of nine Islamic psychology experts using a three-point Likert scale, with values of 0.75 and above deemed acceptable. Additionally, the CVI was used to assess the degree of alignment of the components with religious sources, based on a four-point scale, and components with a value below 0.79 were removed.

Research Findings: The findings indicate that the adolescent parenting training framework based on Islamic sources has been designed and feasibility-tested according to the conceptual model extracted in the study by Satoorian et al. (1402). This framework constitutes a short-term, structured, and guideline-oriented psycho-educational program grounded in Islamic teachings. It is typically delivered in seven 90-minute sessions, accompanied by an introductory session, on a weekly basis. Each session includes psychological instruction, Socratic discussion, and homework assignments, with the objectives, theoretical rationale, and session sequence clearly explained to parents.

The main strategies of the training framework are a combination of cognitive and behavioral approaches, implemented through simple verbal instruction, interactive discussion, written materials (a guidebook), and practical experiential exercises. The program places particular emphasis on real-life practice of effective parenting behaviors and providing positive feedback to parents, which enhances the parent–adolescent relationship and increases adolescent satisfaction (Seydani & Braden, 2011; Maddox, 2016).

The content of the sessions is designed progressively and covers topics such as familiarization with the characteristics of adolescence, parental responsibility and the gradual process of parenting, understanding adolescents' capabilities, establishing emotional connections, justice, reinforcement and discipline, respect and delegation of responsibilities, and facilitating the formation of the adolescent's religious, moral, social, occupational, and sexual identity.

To examine its psychometric characteristics, the content validity of the parenting curriculum was evaluated by nine experts specialized in psychology, Quranic studies, and psychology. Content Validity Index (CVI) and Content Validity Ratio (CVR) indicators for most components were reported above the standard threshold of 0.75 (Polit & Beck, 2006). These results indicate that the Islamic educational–psychological parenting curriculum possesses desirable content validity and has been approved by the experts.

Discussion and Conclusion: The present study aimed to design and validate an educational–psychological parenting curriculum for adolescence based on Islamic sources, focusing on enhancing parents' cognitive and behavioral capabilities for effective communication with adolescents. This research was conducted in two stages: first, identifying the structural and content characteristics of the curriculum, and second, examining its psychometric properties. The findings indicated that the Islamic parenting curriculum is a short-term, structured, and guideline-oriented program, comprising an introductory session followed by seven educational sessions. It familiarizes parents with the theoretical and practical components of Islamic parenting and assists them in playing an active role in shaping the adolescent's multidimensional identity.

Although this curriculum shares some components with conventional parenting programs, it possesses distinctive features. The most notable distinction is the conceptualization of parenting as a divine and accountable responsibility before God, which encourages parents to rely on divine trust, prayer, and assistance in child-rearing (Ibn Shuba Harani, 1404 AH). Additionally, the emphasis on gradual care and guidance up to approximately 21 years of age, while avoiding direct control and maintaining the adolescent's respect and independence, represents another key feature of this curriculum (Tabarsi, 1412 AH; Saduq, 1413 AH). Acceptance, affection, justice, avoidance of blame, and the delegation of responsibilities appropriate to the adolescent's abilities also play a crucial role in strengthening self-confidence and fostering personality development (Tabarsi, 1385 AH; Saduq, 1413 AH).

Unlike many existing Western psychological parenting programs, which primarily focus on the socialization of children (Johnson et al., 1996; Sanders, 1980; Barkley & Robin, 2008), this curriculum emphasizes the simultaneous cultivation of adolescents' religious, moral, social, occupational, and sexual identities. Content validity results indicated that all components had CVI and CVR values above the recommended standard threshold (Polite & Beck, 2006), reflecting the scientific validity and conceptual coherence of the curriculum. These findings align with the literature on cultural psychology and underscore the necessity of localizing parenting interventions within the Iranian-Islamic context (Patnick et al., 2021; van Aisendoron et al., 2023; Yang et al., 2024; Pinquart, 2017). Moreover, the results of the present study demonstrate that the designed educational curriculum possesses the required theoretical coherence and content validity and can serve as an instructional model to enhance parents' awareness and skills in addressing adolescence. By relying on Islamic foundations and integrating them with contemporary psychological principles, this curriculum represents an effective step toward developing localized programs in the domain of adolescent parenting.

Acknowledgments: We express our gratitude and appreciation to all professors and experts who assisted us in conducting this research.

Conflict of Interest: The author of this article declares that there is no conflict of interest in relation to this research.

Keywords: Adolescence, Parenting, Islamic Psychology, Educational Framework.

Cite this article: Sattourian, Seyed Abbas (2025), Educational Parenting Curriculum for Adolescence Based on Islamic Sources and Its Validation, *Journal of Studies in Islam and Psychology*, 1(2): 7-36

طرح‌نمای آموزشی والدگری دوره نوجوانی براساس منابع اسلامی و اعتبارسنجی آن

سید عباس ساطوریان^۱

۱. عضو هیئت علمی گروه روان‌شناسی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، قم، ایران.

sabbas61@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۰۶؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۲۷

چکیده گسترده

مقدمه و اهداف: در جامعه دینی ایران به‌کارگیری مداخلات روان‌شناختی اسلامی در حیطه والدگری مورد غفلت قرار گرفته است؛ بنابراین پژوهش کیفی حاضر با هدف طراحی طرح‌نمای آموزشی- روان‌شناختی والدگری دوره نوجوانی براساس منابع اسلامی با روش تحلیل محتوا و اعتبارسنجی آن به شیوه دلفی انجام شد. یافته‌های بخش اول نشان داد والدگری اسلامی در دوره نوجوانی از هجده مؤلفه تشکیل شده که عبارت‌اند از: پذیرش و اعمال مسئولیت والد در برابر فرزند، مراقبت و هدایت‌گری، مرحله‌ای بودن والدگری، لزوم درک توان نوجوان، توجه و تأمین سلامت جسمی و نیازهای مالی، کمک به کامل شدن هویت دینی، هویت اخلاقی، هویت اجتماعی، هویت شغلی و هویت جنسی، رابطه عاطفی، عدالت، واگذاری مسئولیت‌ها به نوجوان، تقویت و تنبیه‌گری، تکریم و احترام، الگودهی، و بیان مستدل. در بخش دوم به‌منظور بررسی روایی محتوایی بسته آموزشی والدگری از نظرات نه نفر از متخصصان روان‌شناسی استفاده شد. نتایج نشان داد که



نوع مقاله: پژوهشی

شاخص روایی محتوا (CVI) برای مؤلفه‌ها و تکنیک‌های آموزشی در دامنه‌های بین ۰,۸۸ تا ۱ و نسبت روایی محتوا (CVR) نیز بین ۰,۷۷ تا ۱ قرار داشت که همگی بالاتر از سطح قابل قبول (۰,۷۵) برای نُه داور بودند؛ بنابراین روایی محتوایی بسته از سوی متخصصان تأیید شد.

والدگری به‌عنوان مجموعه‌ای پویا از رفتارها، نگرش‌ها و مهارت‌های والدین برای تربیت فرزندان تعریف می‌شود که شامل حمایت عاطفی، تربیت اخلاقی، تأمین نیازهای جسمی و روانی و ایجاد محیطی امن و محبت‌آمیز است (پینکوارت، ۲۰۱۷؛ ون‌آیزندورن و همکاران، ۲۰۲۳). پژوهش‌ها تأکید دارند که والدگری، افزون بر رفتارهای مستقیم، متأثر از مشارکت والدین در تصمیم‌گیری فرزندان، تعاملات اجتماعی - عاطفی و بافت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی است (گروولنیک، ۲۰۲۰؛ سوما، ۲۰۲۴).

دوره نوجوانی به‌دلیل تغییرات زیستی، روانی و اجتماعی، مرحله‌ای حساس به شمار می‌رود و نقش والدین در حمایت و هدایت نوجوانان اهمیت ویژه‌ای دارد (تانر، ۲۰۱۸). بنابر آمارهای جهانی حدود ۱۴ تا ۱۵ درصد نوجوانان جهان با اختلالات روانی روبه‌رو هستند که سهم قابل‌توجهی از ناتوانی‌های این گروه سنی را تشکیل می‌دهد (WHO، ۲۰۲۱؛ پلانچیک و همکاران، ۲۰۲۲). در این میان، شیوه‌های والدگری حمایتی و دموکراتیک می‌توانند با تقویت احساس تعلق، خودباوری و مهارت‌های مقابله‌ای از بروز مشکلات روانی پیشگیری کنند (برنشتاین، ۲۰۱۹؛ مک‌کینی و بنک، ۲۰۱۱).

ادبیات پژوهشی نشان می‌دهد سبک‌های والدگری به‌شدت تحت تأثیر فرهنگ هستند و تأثیر آنها در جوامع مختلف، متفاوت است (یاماتو و ونگ، ۲۰۲۳؛ پینکوارت، ۲۰۱۷). در حوزه منابع اسلامی نیز پژوهش‌هایی به استخراج مؤلفه‌های والدگری و نقش پدر و مادر پرداخته‌اند (مهدوی‌نیک، ۱۳۹۲؛ همتی، ۱۳۹۱؛ سراقی، ۱۳۹۲)، اما مدل مفهومی و پروتکل آموزشی منسجم و بومی ویژه نوجوانی کمتر توسعه یافته است؛ از این رو با وجود استفاده گسترده از برنامه‌های غیربومی والدگری، تدوین و اعتبارسنجی یک طرح‌نمای آموزشی والدگری نوجوانان مبتنی بر آموزه‌های اسلامی و یافته‌های روان‌شناختی، ضرورتی اساسی برای جامعه ایرانی - اسلامی به شمار می‌رود.

روش پژوهش: روش تحقیق حاضر در دو مرحله و با بهره‌گیری از دو رویکرد متفاوت و به صورت ترکیبی انجام شد؛ در مرحله نخست از روش تحلیل محتوای کیفی و در مرحله دوم از

نوع مقاله: پژوهشی

روش پیمایشی به شیوه دلفی استفاده گردید. هدف مرحله اول، تبدیل مدل مفهومی والدگری مبتنی بر منابع اسلامی به یک طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی کاربردی بود که به‌عنوان متغیر مستقل، امکان استفاده از آن در پیشگیری، مداخله و ارتقای وضعیت روان‌شناختی نوجوانان فراهم شود. در گام نخست، مدل مفهومی والدگری اسلامی با استفاده از تحلیل منطقی و مشورت با اساتید راهنما، مشاوران و متخصصان بالینی به طرح‌نمایی قابل آموزش تبدیل شد. در این فرایند، نخست اهداف تربیتی و روان‌شناختی طرح‌نما تدوین و با نظر سه کارشناس بالینی بررسی شد. سپس اهداف نهایی پس از بازبینی اساتید راهنما و مشاور اصلاح و تأیید شدند. در ادامه برای عملیاتی‌سازی اهداف، تکنیک‌های اجرایی در چند مرحله بازبینی، حذف یا تعدیل و درنهایت طراحی شد. به‌طور خلاصه تدوین طرح‌نما شامل تحلیل ارتباط مؤلفه‌ها، هدف‌گذاری تربیتی برای هر مؤلفه و طراحی تکنیک‌های اجرایی معتبر بود.

در مرحله دوم، روایی محتوایی طرح‌نما بررسی شد. با وجود ماهیت کیفی پژوهش، ارزیابی روایی محتوایی برای اطمینان از صحت نظری مداخله ضرورت دارد (سیدانی و برادن، ۲۰۱۱)؛ بدین منظور از دو شاخص نسبت روایی محتوا (CVR) و شاخص روایی محتوا (CVI) استفاده شد. با مشارکت نه متخصص روان‌شناسی اسلامی و براساس مقیاس سه‌درجه‌ای لیکرت محاسبه و مقادیر ۰,۷۵ و بالاتر قابل قبول در نظر گرفته شد؛ همچنین CVI برای سنجش میزان انطباق مؤلفه‌ها با منابع دینی براساس مقیاس چهاردرجه‌ای محاسبه و مؤلفه‌هایی با مقدار کمتر از ۰,۷۹ حذف شدند. یافته‌های پژوهش: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد طرح‌نمای والدگری دوره نوجوانی مبتنی بر منابع اسلامی براساس مدل مفهومی استخراج‌شده در پژوهش ساطوریان و همکاران (۱۴۰۲ ب) طراحی و امکان‌سنجی شده است. این طرح‌نما یک برنامه آموزشی - روان‌شناختی کوتاه‌مدت، ساختاریافته و دستورالعمل‌محور است که بر آموزه‌های اسلامی استوار بوده، معمولاً در قالب هفت جلسه ۹۰ دقیقه‌ای به‌همراه یک جلسه مقدماتی و به‌صورت هفتگی اجرا می‌شود. هر جلسه شامل آموزش روان‌شناختی، بحث و گفتگوی سقراطی و تکالیف خانگی است و اهداف، منطبق نظری و مسیر جلسات به‌صورت شفاف برای والدین تبیین می‌شود.

راهبردهای اصلی طرح‌نما ترکیبی از راهبردهای شناختی و رفتاری است که از طریق ارائه کلامی ساده، بحث تعاملی، ارائه نوشتاری (دفترچه راهنما) و تجربه عملکرد عملی اجرا می‌شود. تأکید

نوع مقاله: پژوهشی

ویژه برنامه بر تجربه واقعی رفتارهای مؤثر والدگری و بازخورددهی مثبت به والدین است که موجب بهبود رابطه والد - نوجوان و افزایش رضایت نوجوان می‌شود (سیدانی و برادن، ۲۰۱۱؛ مادوکس، ۲۰۱۶).

محتوای جلسات به صورت تدریجی طراحی شده و موضوعاتی مانند آشنایی با ویژگی‌های دوره نوجوانی، مسئولیت و سیر تدریجی والدگری، درک توانمندی‌های نوجوان، چگونگی برقراری رابطه عاطفی، عدالت، تقویت و تنبیه، تکریم و واگذاری مسئولیت و تسهیل‌گری در شکل‌گیری هویت دینی، اخلاقی، اجتماعی، شغلی و جنسی نوجوان را دربرمی‌گیرد.

برای بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی، روایی محتوایی طرح‌نما با نظر نه کارشناس متخصص روان‌شناسی و قرآن و روان‌شناسی ارزیابی شد. شاخص‌های روایی محتوا (CVI) و نسبت روایی محتوا (CVR) برای اغلب مؤلفه‌ها بالاتر از حد استاندارد ۰,۷۵ گزارش شد (پولایت و بک، ۲۰۰۶). این نتایج نشان می‌دهد طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی والدگری اسلامی از روایی محتوایی مطلوب برخوردار بوده، و کارشناسان آن را تأیید کرده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری: پژوهش حاضر با هدف طراحی و اعتبارسنجی یک طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی والدگری در دوره نوجوانی مبتنی بر منابع اسلامی انجام شد که بر ارتقای توانمندی‌های شناختی و رفتاری والدین در برقراری ارتباط مؤثر با نوجوانان تمرکز دارد. این پژوهش در دو مرحله پیگیری شد: شناسایی ویژگی‌های ساختاری و محتوایی طرح‌نما و سپس بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی آن. نتایج نشان داد طرح‌نمای والدگری اسلامی، برنامه‌ای کوتاه‌مدت، ساختاریافته و دستورالعمل‌محور شامل یک جلسه مقدماتی و هفت جلسه آموزشی است که والدین را با مؤلفه‌های نظری و عملی والدگری اسلامی آشنا می‌سازد و آنان را در ایفای نقشی فعال در شکل‌گیری هویت چندبعدی نوجوان یاری می‌کند.

اگرچه این طرح‌نما در برخی مؤلفه‌ها با برنامه‌های رایج والدگری مشترک است، اما ویژگی‌های متمایزی دارد. مهم‌ترین تمایز، در نظر گرفتن والدگری به‌عنوان مسئولیتی الهی و پاسخ‌گو در برابر خداوند است که والدین را به توکل، دعا و استمداد الهی در تربیت فرزندان فرا می‌خواند (ابن‌شعبه حرانی، ۱۴۰۴ق)؛ همچنین تأکید بر مراقبت و هدایت تدریجی تا حدود ۲۱ سالگی و پرهیز از کنترل‌گری مستقیم با حفظ احترام و استقلال نوجوان از دیگر شاخصه‌های مهم این طرح‌نماست.

نوع مقاله: پژوهشی

(طبرسی، ۱۴۱۲ق؛ صدوق، ۱۴۱۳ق). پذیرش، محبت، عدالت، پرهیز از سرزنش و واگذاری مسئولیت‌های متناسب با توان نوجوان نیز نقش مهمی در تقویت اعتمادبه‌نفس و رشد شخصیتی او دارند (طبرسی، ۱۳۸۵ق؛ صدوق، ۱۴۱۳ق).

برخلاف بسیاری از برنامه‌های والدگری در روان‌شناسی موجود غربی که عمدتاً بر اجتماعی‌سازی فرزندان تمرکز دارند (جانسون و همکاران، ۱۹۹۶؛ ساندرز، ۱۹۸۰؛ بارکلی و رابین، ۲۰۰۸)، این طرح‌نما بر پرورش همزمان هویت دینی، اخلاقی، اجتماعی، شغلی و جنسی نوجوان تأکید می‌کند. نتایج روایی محتوایی نشان داد همه مؤلفه‌ها دارای مقادیر CVI و CVR بالاتر از حد استاندارد پیشنهادی هستند (پولایت و بک، ۲۰۰۶) که بیانگر اعتبار علمی و انسجام مفهومی طرح‌نما است. این یافته‌ها با ادبیات روان‌شناسی فرهنگی همسو می‌باشد و بر ضرورت بومی‌سازی مداخلات والدگری در بافت ایرانی - اسلامی تأکید دارد (پاتنیک و همکاران، ۲۰۲۱؛ ون‌آیزندورن و همکاران، ۲۰۲۳؛ یانگ و همکاران، ۲۰۲۴؛ پینکوارت، ۲۰۱۷). ضمن اینکه نتایج پژوهش نشان می‌دهد که طرح‌نمای آموزشی طراحی‌شده از انسجام نظری و اعتبار محتوایی لازم برخوردار است و می‌تواند به‌عنوان مدلی آموزشی برای ارتقای سطح آگاهی و مهارت والدین در مواجهه با دوره نوجوانی به کار رود. این طرح‌نما با تکیه بر مبانی اسلامی و تلفیق آن با اصول روان‌شناختی معاصر، گامی مؤثر در جهت توسعه برنامه‌های بومی‌سازی‌شده در حوزه والدگری دوره نوجوانی به شمار می‌آید.

تقدیر و تشکر: از همه اساتید و کارشناسانی که در انجام این پژوهش ما را یاری کردند، تشکر و قدردانی می‌کنیم.

تعارض منافع: نویسنده این مقاله اعلام می‌کند که هیچ‌گونه تعارض منافی در ارتباط با این پژوهش وجود ندارد.

واژگان کلیدی: نوجوان، والدگری، روان‌شناسی اسلامی، طرح‌نمای آموزشی.

استناد: ساطوریان، سید عباس (۱۴۰۴). طرح‌نمای آموزشی والدگری دوره نوجوانی براساس منابع اسلامی و اعتبارسنجی آن. مجله اسلام و روان‌شناسی خانواده ۱(۲): ۷-۳۶.

مقدمه

والدگری به مجموعه‌ای از رفتارها، نگرش‌ها و مهارت‌هایی گفته می‌شود که والدین برای تربیت فرزندان خود به کار می‌برند. این فرایند شامل حمایت عاطفی، تربیت اخلاقی، تأمین نیازهای جسمی و روانی و فراهم‌آوری محیطی امن و پرمحبت برای رشد فرزندان است (خان^۱ و همکاران، ۲۰۲۵؛ پاتنیک^۲ و همکاران، ۲۰۲۱؛ ون آیزندورن و بیکرمانس - کرانن‌بورگ^۳، ۲۰۲۳؛ برنشتاین^۴، ۲۰۱۳). والدگری نه تنها به رفتارهای خاص والدین اشاره دارد، بلکه براساس تحقیقات جدید به‌طور فزاینده‌ای بر مشارکت والدین در فرایندهای تصمیم‌گیری فرزندان و تأثیر تعاملات اجتماعی - عاطفی میان والدین و فرزندان در محیط‌های مختلف اجتماعی تأکید دارد. والدگری در این تعریف به‌عنوان یک فرایند پویا و در حال تغییر در نظر گرفته می‌شود که در آن هر مرحله از رشد فرزند نیازمند شیوه‌های خاص و متناسب با سن و ویژگی‌های فردی اوست (لمب^۵، ۲۰۱۸؛ گروولنیک^۶، ۲۰۲۰). در تعریفی دیگر، والدگری به مجموعه‌ای از رفتارها، نگرش‌ها و الگوهای تربیتی اشاره دارد که والدین برای رشد و تربیت فرزندان خود به کار می‌برند و تحت تأثیر عوامل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی قرار می‌گیرد. والدگری نه تنها شامل تأمین نیازهای عاطفی و فیزیکی فرزندان است، بلکه به درک و پذیرش هنجارهای فرهنگی و اجتماعی خاص هر جامعه نیز وابسته است؛ در این راستا والدین باید به‌طور فعال به نیازهای فرزندان پاسخ دهند و به آنها آموزش دهند چگونه با چالش‌های اجتماعی و فرهنگی زندگی خود کنار بیایند (سوما^۷، ۲۰۲۴؛ ونگ^۸ و همکاران، ۲۰۲۰؛ برنشتاین، ۲۰۱۵؛ کنافو و شوارتز^۹، ۲۰۰۴).

در دوران نوجوانی که به‌عنوان یکی از حساس‌ترین مراحل زندگی شناخته می‌شود؛ نقش والدین، به‌ویژه در حمایت و هدایت نوجوانان اهمیت ویژه‌ای دارد. این دوره زمانی است که نوجوانان به‌طور

-
1. Khan, M.
 2. Putnick, D. L.
 3. Van IJzendoorn, M. H. & Bakermans-Kranenburg, M. J.
 4. Bornstein, M. H.
 5. Lamb, M. E.
 6. Grolnick, W. S.
 7. Suma, S.
 8. Wang, Y.
 9. Knafo, A. & Schwartz, C.

فزاینده با چالش‌های جسمی، احساسی، اجتماعی و تحصیلی روبه‌رو می‌شوند. تغییرات هورمونی که بر رفتار و احساسات آنها تأثیر می‌گذارد، ممکن است آنها را در برابر فشارهای اجتماعی و تعاملات پیچیده با همسالان آسیب‌پذیر کند (تانر، ۲۰۱۸^۱). بنابر گزارش‌های جهانی، حدود ۱۴ تا ۱۵ درصد از نوجوانان ۱۰ تا ۱۹ ساله در سراسر جهان از اختلالات روانی مانند افسردگی، اضطراب یا اختلالات رفتاری رنج می‌برند (WHO، ۲۰۲۱؛ پلانچیک^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). برآوردها نشان می‌دهد که این میزان در سال ۲۰۱۹ بیش از ۱۶۵ میلیون نوجوان را دربرمی‌گرفته است (یونیسف، ۲۰۲۱). این اختلالات روانی عامل بیش از ۲۰ درصد از سال‌های از دست‌رفته همراه با ناتوانی (YLD)^۳ در میان نوجوانان جهان هستند (GBD، ۲۰۲۰^۴). این مشکلات می‌توانند به‌طور جدی بر سلامت روانی، روابط اجتماعی و عملکرد تحصیلی آنها تأثیر گذارند؛ برای مثال نوجوانانی که با اضطراب روبه‌رو هستند، معمولاً در روابط اجتماعی خود دچار مشکل می‌شوند و ممکن است به دوری از فعالیت‌های گروهی و تعاملات اجتماعی گرایش یابند (ایزنبرگ^۵ و همکاران، ۲۰۱۵). شیوه‌های والدگری در این زمان می‌تواند تأثیر بسزایی بر رشد روانی، عاطفی و اجتماعی نوجوانان داشته باشد.

پژوهش‌ها نشان داده‌اند که محیط حمایتی خانواده نه‌تنها احساس تعلق و خودباوری را در نوجوانان تقویت می‌کند، بلکه به آنها کمک می‌کند مهارت‌های مقابله‌ای لازم برای مواجهه با چالش‌های زندگی را توسعه دهند (برنشتاین، ۲۰۱۹). والدین با فراهم کردن فضایی پر از عشق و حمایت می‌توانند به نوجوانان در مدیریت استرس کمک کنند و از بروز مشکلات روانی جلوگیری نمایند. متخصصان بر اهمیت شیوه‌های والدگری دموکراتیک تأکید دارند که در آن والدین به نظرات فرزندان احترام می‌گذارند و محیطی برای گفتگو فراهم می‌کنند. این نوع والدگری به ایجاد اعتماد و ارتباط مثبت بین والدین و نوجوانان کمک می‌کند و موجب می‌شود نوجوانان احساس کنند مورد درک قرار گرفته‌اند که این امر خود به سلامت روانی آنها بسیار کمک خواهد کرد (مک‌کینی و بنک، ۲۰۱۱^۶). والدین باید در این دوره از زندگی به ایجاد

-
1. Tanner, J.
 2. Polanczyk, G. V.
 3. Years Lived with Disability
 4. Global Burden of Disease Study
 5. Eisenberg, N.
 6. McKinney, C. & Renk, K.

توازن بین نظارت و آزادی برای فرزندان خود توجه داشته باشند. ارائه فضایی امن و همچنین اجازه دادن به نوجوانان برای تجربه تصمیم‌گیری مستقل می‌تواند به آنها کمک کند تا مهارت‌های اجتماعی و عاطفی خود را تقویت کنند و از حمایت خانواده بهره‌مند شوند (گاریسلا و همکاران، ۲۰۲۰)؛ به این ترتیب والدین می‌توانند با انجام راهکارهای مؤثر به بهبود کیفیت زندگی نوجوانان کمک کنند و آنها را در مسیر رشد و توسعه بهینه هدایت نمایند.

ادبیات پژوهشی روان‌شناسی (پاتنیک و همکاران، ۲۰۲۱)؛ ون آیزندورن و بیکرمانس - کرانن‌بورگ، ۲۰۲۳؛ لیونگ و بوند^۱، ۲۰۰۴؛ دومنکرودریگز، دونوویچ و کراولی^۳، ۲۰۰۹؛ کراکت، وید و راسل^۴، ۲۰۱۰) گویای این است که سبک‌های والدگری والدین متأثر از بافت فرهنگی آنهاست و علت تفاوت در سبک‌های والدگری بین جوامع و گروه‌های قومی مختلف به تفاوت‌های فرهنگی در شناخت‌ها، ارزش‌های تربیتی و معنای مؤلفه‌های والدگری برمی‌گردد. پژوهش یاماتو و ونگ^۵ (۲۰۲۳) در شرق آسیا نشان داد که ارتباط بین والدگری سخت‌گیرانه و اضطراب اجتماعی نوجوانان در فرهنگ‌های آسیایی قوی‌تر از جوامع غربی است که نشان می‌دهد تأثیر سبک‌های والدگری تابعی از هنجارهای فرهنگی است. در پژوهشی جدید در آسیای جنوبی مشخص شد سبک‌های والدگری گرم و حمایتی (حتی اگر در ظاهر ساختارمند باشند) در مقایسه با سبک‌های غافل یا سخت‌گیرانه با سلامت روان بهتر نوجوانان همراه‌اند، اما نوع برداشت نوجوانان از این سبک‌ها به شدت با فرهنگ بومی در ارتباط است (خان و همکاران، ۲۰۲۵).

در مرور ادبیات پژوهش در زمینه والدگری براساس منابع اسلامی چند پژوهش در دسترس پژوهشگر بوده است؛ مهدوی‌نیک (۱۳۹۲) در پژوهش خود به دنبال ارائه الگوی والدگری براساس آموزه‌های اسلامی بوده و ده مؤلفه را در این باره استخراج کرده است که برخی از آنها جنبه عمومی دارند؛ یعنی در تمام مراحل والدگری باید رعایت شوند، مانند تکریم، محبت، عدالت، صداقت، نظارت و کنترل

1. García, J. M.

2. Leung, K., & Bond, M. H.

3. DomenechRodn'guez, M. M., Donovick, M. R. & Crowley, S. L.

4. Crockett, L. J., Veed, G. J. & Russell, S. T.

5. Yamamoto, Y. & Wang, Y.

و نیز برخی از این مؤلفه‌ها جنبه اختصاصی دارند؛ یعنی مختص به برخی مراحل والدگری هستند، مانند سیادت، تعلیم، تادیب، اقتدار و وزارت. همتی (۱۳۹۱) در پژوهش خود به تهیه، ساخت و تعیین ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه نقش تربیتی پدر از دیدگاه اسلام پرداخته و مؤلفه‌هایی را برای نقش پدر از منابع اسلامی استخراج کرده است. از نظر وی نقش پدر به دو بخش کلی قبل و بعد از تولد تقسیم می‌شود که برای بخش بعد از تولد، وظایف مالی و غیرمالی در سه دوره هفت ساله در نظر گرفته شده و تربیت اجتماعی و اقتصادی خاص دوره نوجوانی است و پدر با ایفای نقش ایجاد یا اصلاحی می‌تواند به وظیفه خود در این دوره عمل کند. سراقی (۱۳۹۲) نیز در پژوهش خود مؤلفه‌های نقش مادری را از نگاه اسلام و روان‌شناسی بررسی کرده و به سه مؤلفه اصلی (پذیرش، محافظت و پرورش) و هفت زیرمؤلفه (تأمین نیازهای زیستی، حفظ از خطر، مراقبت‌های پیشگیرانه، بازی، محبت، تکریم، پیشگیری از آسیب و جهت‌دهی مذهبی) دست یافته است. با وجود پژوهش‌هایی که در زمینه والدگری براساس منابع اسلامی انجام شده و با توجه به اینکه هیچ‌کدام از این پژوهش‌ها به دنبال مدل مفهومی والدگری و تدوین طرح‌نمای آموزشی مبتنی بر مدل، آن هم مختص دوران نوجوانی نبوده‌اند، بلکه به مؤلفه‌های عمومی والدگری یا مؤلفه‌های خاص نقش پدری و مادری پرداخته‌اند؛ بنابراین هنوز جای طراحی و آموزش پروتکل‌های بومی والدگری مبتنی بر آموزه‌های اسلامی در جامعه ایرانی - اسلامی خالی به نظر می‌رسد.

در حال حاضر در زمینه والدگری و مسائل مرتبط با کودکان و نوجوانان از برنامه‌های آموزشی مختلف غیربومی مانند برنامه «ایجاد ارتباط طولانی مدت»^۱ (جانسون^۲ و دیگران، ۱۹۹۶)، برنامه آموزشی «خانواده‌ها در عمل»^۳ (لوکاس،^۴ ۲۰۱۳)، برنامه «راهنمایی برای انتخاب‌های خوب»^۵ (کوسترمن^۶ و دیگران، ۱۹۹۷)، برنامه «توانمندسازی خانواده‌ها»^۷ (اسپوت، ردmond و شین،^۸ ۱۹۹۸)، برنامه «والدگری

-
1. creating lasting family connections
 2. Johnson, K.
 3. families in action
 4. Lucas, S.
 5. guiding good choices
 6. Kosterman, R.
 7. family Strengthening
 8. Spoth, R., Redmond, C. & Shin, C.

غنی^۱ (مونتانز، دیوال و وان لیون،^۲ ۲۰۱۰)، برنامه «والدگری مثبت»^۳ (ساندرز،^۴ ۱۹۸۰) و درمان تعاملی والد-کودک^۵ (آیبرگ،^۶ ۱۹۷۰) و برنامه آموزشی «نوجوان نافرمان شما»^۷ (بارکلی و رابین،^۸ ۲۰۰۸) استفاده می‌شود. با توجه به اهمیت و تأکید بر کاربرد پروتکل‌های آموزشی والدگری در توسعه کیفیت تربیتی نوجوانان، به‌ویژه در کاهش مسائل و مشکلات فرزندان و ارتقای وضعیت روان‌شناختی آنان؛ همچنین با توجه به نقصان پروتکل‌های والدگری بومی و اسلامی، تدوین و اعتبارسنجی یک طرح‌نمای آموزشی والدگری برای دوره نوجوانی براساس منابع اسلامی کاملاً ضروری به نظر می‌رسد؛ بنابراین پژوهش حاضر با هدف توسعه مدل مفهومی والدگری دوره نوجوانی مبتنی بر منابع اسلامی (ساطوریان و همکاران الف، ۱۴۰۲) تلاش دارد با ترکیب آموزه‌های اسلامی و یافته‌های روان‌شناختی، طرح‌نمایی کارآمد و بومی برای بهبود کیفیت والدگری در دوره نوجوانی را ارائه کند.

روش پژوهش

این تحقیق در دو مرحله انجام و در هر مرحله از روش پژوهش خاص خود استفاده شد؛ در مرحله نخست، روش تحلیل محتوای کیفی و در مرحله دوم، پیمایشی از نوع روش دلفی به کار رفت. در مرحله اول، مدل مفهومی والدگری مبتنی بر منابع اسلامی به طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی تبدیل شده تا به‌عنوان متغیر مستقل، امکان کاربرد آن جهت پیشگیری، مداخله در مسائل و مشکلات و ارتقای وضعیت روان‌شناختی نوجوانان بررسی شود. فرایند تبدیل مدل مفهومی والدگری مبتنی بر منابع اسلامی به طرح‌نمای درمانی به شرح ذیل است:

-
1. nurturing parenting
 2. Montañez, M., Devall, E. & VanLeeuwe, D.
 3. Positive Parenting Program (Triple P)
 4. Sanders, Matthew R.
 5. Parent-Child Interaction Therapy (PCIT)
 6. Eyberg, Sheila M.
 7. your defiant teen
 8. Barkley, R. & Robin, A.L.

۱. تدوین طرح‌نمای آموزشی-روان‌شناختی والدگری اسلامی

نخست مدل مفهومی والدگری مبتنی بر منابع اسلامی با کمک تحلیل منطقی و مشورت با اساتید و متخصصان به طرح‌نمایی قابل آموزش و کاربردی تبدیل شد؛ در این مرحله، اهداف اولیه طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی تهیه و جهت بررسی آن با سه کارشناس بالینی مشورت شد. سپس نتایج کار با اساتید راهنما و مشاور بررسی شده و دوباره بازنویسی و مورد تأیید اولیه قرار گرفته است. در ادامه تکنیک‌سازی برای عملیاتی کردن اهداف (با مشورت کارشناسان، اساتید راهنما و مشاور) انجام گرفت. در این گام تکنیک‌ها به صورت اولیه طراحی شد و با کمک استاد راهنما و مشاور مورد بررسی، حک و اصلاح قرار گرفت. در نهایت پس از روایی‌یابی طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی از سوی کارشناسان، برخی از تکنیک‌ها حذف و برخی اصلاح شدند؛ بنابراین فرایند تدوین طرح‌نما به طور خلاصه شامل سه گام بود:

- تحلیل منطقی ارتباط مؤلفه‌ها با همدیگر
- هدف‌گذاری تربیتی برای هر مؤلفه (بر مبنای مشورت با سه کارشناس بالینی و اساتید راهنما)
- تدوین تکنیک‌های اجرایی برای عملیاتی‌سازی اهداف که پس از بازمی‌بینی و اعتبارسنجی، برخی حذف یا اصلاح شدند.

۲. بررسی روایی محتوایی طرح‌نما

هرچند در مطالعات کیفی، لزومی به انجام محاسبات کمی نیست و گرچه بررسی روایی محتوایی در روند آزمون‌سازی به کار می‌رود، اما در روند طراحی مداخلات درمانی و آموزشی و نیز جهت اثبات صحت نظری مداخلات باید مورد بررسی قرار گیرد (سیدانی و برادن، ۲۰۱۱، ص ۱۳۳)؛ بنابراین در این مرحله پژوهشگر به بررسی روایی محتوایی یافته‌های نظری پرداخت و میزان صحت و مطابقت یافته‌های یادشده با منابع اسلامی و نیز فرایند والدگری اسلامی از سوی کارشناسان را بررسی و پیگیری کرد. در بررسی روایی محتوایی به دو شیوه عمل می‌شود: نسبت روایی محتوا (CVR) و شاخص روایی محتوا (CVI).

• نسبت روایی محتوا (CVR): با مشارکت نه متخصص روان‌شناسی اسلامی، براساس مقیاس لیکرت سه‌درجه‌ای، میزان ضرورت هر مؤلفه بررسی شد. مقدار قابل قبول برابر 0.75 یا بیشتر در نظر گرفته شد.

• شاخص روایی محتوا (CVI): مطابقت یافته‌ها با منابع دینی، براساس مقیاس چهار درجه‌ای (از مطابق نیست تا کاملاً مطابق است) توسط کارشناسان ارزیابی شد. مقادیر کمتر از 0.79 حذف شدند.

یافته‌های پژوهش

طرح‌نمای والدگری دوره نوجوانی براساس منابع اسلامی مورد بحث، برگرفته از مدل به دست آمده در پژوهش ساطوریان و همکاران (۲۰۱۴ب) است. این مدل در شکل ۱ قابل مشاهده می‌باشد.



شکل ۱. مدل و فرایند والدگری دوره نوجوانی مبتنی بر منابع اسلامی

براساس مدل یادشده و مؤلفه‌های آن، طرح‌نمای والدگری دوره نوجوانی به شرح ذیل طراحی و امکان‌سنجی شد.

ویژگی‌های ساختاری و محتوایی طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی والدگری دوره نوجوانی مبتنی بر منابع اسلامی

طرح‌نمای والدگری اسلامی یک برنامه آموزشی - روان‌شناختی کوتاه‌مدت ساختاریافته و دارای دستورالعمل و مبتنی بر منابع اسلامی است. این طرح‌نما به طور متداول در هفت جلسه (همراه با یک جلسه مقدماتی) ۹۰ دقیقه‌ای در هفته یک‌بار ارائه می‌شود. هر جلسه شامل یک بخش آموزشی، یک نوبت بحث به صورت پرسش و پاسخ و واگذاری فعالیت‌های خانگی هفتگی است که در آغاز هر جلسه بررسی می‌شود. ویژگی کلی برنامه والدگری اسلامی این است که روند کار برای شرکت‌کنندگان شفاف‌سازی شده، هدف آموزشی و منطق نظری مباحث در هر جلسه به مراجعان معرفی می‌شود. آنها می‌آموزند که کدام شیوه برای والدگری نوجوان مناسب است و به چه شکل می‌بایست برنامه را پیش ببرند. راهبردهای به‌کار رفته در طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی اسلامی شامل راهبردهای رفتاری و شناختی است و تکنیک‌ها به شیوه‌های ذیل ارائه می‌شوند:

الف) ارائه کلامی: استفاده از اصطلاحات ساده جهت ارائه اطلاعاتی در مورد مؤلفه‌های والدگری اسلامی در هر جلسه.

ب) بحث: پرسیدن سؤالاتی از مراجعان به صورت پرسش و پاسخ سقراطی درباره باورها و رفتارهای خود درباره موضوع جلسه، چگونگی ارتباط مباحث با رفتارها و نیازهای نوجوان، و چگونگی ایجاد تغییرات و درگیر کردن والدین به پاسخ دادن؛ همچنین به والدین کمک می‌شود تا در بافت خانوادگی خود دستورالعمل‌های مناسبی را ایجاد کنند.

ج) ارائه نوشتاری: ارائه دفترچه راهنمای جلسات به شرکت‌کنندگان تا والدین با دریافت آن بتوانند اهداف جلسات، فعالیت خانگی و مباحث آینده را پیگیری کنند.

د) تجربه عملکرد: عملکرد واقعی از رفتارهایی که به موفقیت در والدگری می‌انجامد، قدرت‌مندترین شیوه برای ارتقای والدگری و در نتیجه افزایش حس رضایت در نوجوان است. این تجربه به صورت تکمیل کاربرگ‌های مخصوص هر جلسه و بازخورد مثبت دادن نسبت به انجام تکنیک‌ها و تأثیر آنها در رابطه والدین - نوجوان و ارتقای رضایت‌مندی نوجوان محقق می‌شود.

شیوه‌های یادشده از جمله راهبردهای به کار رفته در مداخلات روان‌درمانی به‌شمار می‌رود (ر.ک: سیدانی و برادن، ۲۰۱۱، ص ۹۶). در ادامه ضمن تبیین ویژگی‌های جلسات آموزشی، ساختار و محتوای کلی طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی والدگری اسلامی در جدول ۱ معرفی می‌شود.

جدول ۱. ساختار و محتوای کلی طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی والدگری اسلامی

فعالیت‌ها		هدف	جلسه
تکنیک رفتاری	آموزش روان‌شناختی		
بدون تکنیک	معرفی دوره آموزش والدگری، ارائه نظام‌مند ویژگی‌های دوره نوجوانی	معرفی قوانین جلسات، آشنایی با ویژگی‌های نوجوان، معرفی مدل والدگری اسلامی	جلسه مقدماتی: آشنایی و توجیه
مشخص کردن کیفیت رابطه والدین - نوجوان، تعیین رفتارهای رضایت‌بخش	بحث سقراطی جهت آشناسازی والدین با مسئولیت و نقش مراقبتی و هدایت‌گرانه تدریجی خویش نسبت به نوجوان	آشنا شدن والدین با مسئولیت خویش، آشنایی با سیر تدریجی والدگری، آشنایی با نقش مراقبتی و هدایت‌گری خود نسبت به نوجوان	جلسه اول: درک مسئولیت والدگری و ایفای تدریجی نقش مراقبتی و هدایت‌گری
تکمیل کار برگ نقاط ضعف و قوت نوجوان، تعامل عاطفی	بحث در مورد نقاط ضعف و قوت نوجوان، اعتنای دوره نوجوانی، لزوم رابطه عاطفی با نوجوان	آشنایی و درک والدین از توانمندی‌های نوجوان، برقراری رابطه عاطفی با او	جلسه دوم: درک توان نوجوان و رابطه عاطفی
عدالت‌ورزی بین فرزندان، به‌کارگیری تکنیک‌های تقویتی و تنبیهی	بحث در مورد عدالت و تعادل در والدگری و آشنایی با اصل پیامد رفتاری (تقویت و تنبیه)	آشناسازی والدین با عدالت، تعادل و رفتار عادلانه در والدگری، آشناسازی والدین با راهبرد تقویت و تنبیه	جلسه سوم: مراقبت و هدایت‌گری ۱ (با کمک راهبرد عدالت و تقویت و تنبیه)
مشورت و واگذاری مسئولیت‌ها به نوجوان، کرامت‌بخشی دائمی	بحث در مورد لزوم مشورت، استخدام یا واگذاری مسئولیت‌ها به نوجوان	آشناسازی والدین با لزوم مشورت و واگذاری مسئولیت‌ها به نوجوان، لزوم حفظ احترام و تکریم نوجوان	جلسه چهارم: استخدام و تکریم نوجوان

<p>نیاز به داشتن الگو در نوجوانی، الگوی مثبت بودن خود والدین به همراه معرفی الگوهای دینی و اخلاقی و استفاده از راهبرد بیان مستدل و منطقی</p> <p>الگودهی، بیان مستدل و مؤثر</p>	<p>آشناسازی والدین با نقش خود در کمک به کامل شدن هویت دینی و اخلاقی نوجوان، آشناسازی والدین با راهبردهای الگودهی و بیان مستدل</p>	<p>جلسه پنجم: تسهیل‌گری در شکل‌گیری هویت دینی و اخلاقی با استفاده از راهبردهای الگودهی و بیان مستدل</p>
<p>مذاکره منطقی با نوجوان، ملازمت والدین با نوجوان</p>	<p>بحث درباره روابط اجتماعی، روابط دوستانه، انتخاب رشته تحصیلی و شغلی، استفاده از راهبردهای بیان مستدل و مشورت در این زمینه</p>	<p>جلسه ششم: تسهیل‌گری در شکل‌گیری هویت اجتماعی و شغلی با استفاده از راهبرد بیان مستدل، مشورت و ملازمت</p>
<p>تعالی در ارضای نیازها و پول‌توجیبی، آموزش مدیریت مالی توسط پدر، مرزبندی‌های ارتباطی و تربیتی در خانواده</p>	<p>بحث سقراطی جهت آشناسازی والدین با کمیت و کیفیت تأمین نیازهای مالی و جسمانی نوجوان مانند درآمدزایی و پول‌توجیبی نوجوان، آشنایی با فرایند هویت جنسی و لزوم مرزگذاری در خانواده</p>	<p>جلسه هفتم: مراقبت و هدایت‌گری ۲ (تأمین نیازهای جسمی و مالی و آشنایی با فرایند شکل‌گیری و کامل شدن هویت جنسی نوجوان)</p> <p>شناخت مسئولیت خود در زمینه تأمین سلامت، نیازهای جسمی و مالی نوجوان، آشنایی با فرایند شکل‌گیری هویت جنسی نوجوان و نقش والدین در کمک به کامل شدن آن</p>

ویژگی‌های روان‌سنجی طرح‌نمای آموزشی-روان‌شناختی والدگری مبتنی بر منابع اسلامی

برای بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی طرح‌نمای آموزشی-روان‌شناختی والدگری اسلامی از نظر کارشناسان استفاده شد. نخست ساختار اولیه طرح‌نما تدوین شد و در جلساتی با سه نفر از روان‌شناسانی که سابقه طراحی مداخلات روان‌شناختی داشتند، روند تنظیم محتوای جلسات آموزشی مورد بررسی قرار گرفت. سپس نسخه اولیه طرح‌نما تهیه و در جلسات متعدد با اساتید راهنما و مشاور، بازنگری و اصلاح محتوایی انجام شد.

نسخه اصلاح شده طرح‌نما جهت بررسی روایی محتوا در قالب فرم‌هایی به نُه نفر از کارشناسان حوزه روان‌شناسی بالینی ارائه شد. در این فرم‌ها از کارشناسان خواسته شد درباره ارتباط محتوای جلسات و تکنیک‌ها با مؤلفه‌های والدگری اسلامی و نیز ضرورت آنها اظهارنظر کنند.

جدول ۲، اطلاعات کارشناسان برای بررسی روایی محتوای طرح‌نمای آموزشی والدگری اسلامی را ارائه می‌دهد که شامل تخصص کارشناسان، سابقه فعالیت بالینی، سابقه طراحی مداخلات روان‌شناختی و محل فعالیت بالینی آنهاست؛ همان‌طور که مشاهده می‌شود کارشناسان صلاحیت لازم برای اظهارنظر درباره محتوای طرح‌نمای آموزشی را داشته‌اند.

جدول ۲. توصیف تخصص کارشناسان جهت بررسی روایی محتوایی طرح‌نمای آموزشی -

روان‌شناختی والدگری اسلامی

ردیف	تخصص	سابقه فعالیت بالینی	سابقه طراحی مداخله	محل فعالیت بالینی
۱	دکتری روان‌شناسی بالینی	۹ سال	دارد	مرکز مشاوره مأوا
۲	دکتری قرآن و روان‌شناسی	۷ سال	-	مرکز مشاوره سماح
۳	دکتری روان‌شناسی عمومی	۹ سال	دارد	کلینیک خانواده
۴	دکتری قرآن و روان‌شناسی	۶ سال	-	مرکز مشاوره سماح
۵	دکتری روان‌شناسی عمومی	۸ سال	دارد	مرکز مشاوره صدرا
۶	دکتری روان‌شناسی بالینی	۷ سال	دارد	مرکز مشاوره سماح
۷	دانشجوی قرآن و روان‌شناسی	۹ سال	دارد	مرکز مشاوره مأوا
۸	دکتری روان‌شناسی عمومی	۹ سال	دارد	کلینیک خانواده
۹	دانشجوی دکتری روان‌شناسی عمومی	۸ سال	دارد	پژوهشگاه قرآن و حدیث

در ادامه، روایی محتوایی (CVI) و نسبت روایی محتوایی (CVR) مؤلفه‌های طرح‌نما در جدول ۳

ارائه می‌شود:

جدول ۳. روایی محتوایی و نسبت روایی محتوایی مؤلفه‌های طرح نمای والدگری دوره نوجوانی

مؤلفه	CVI	CVR
مسئولیت والدگری	۱	۱
سیر تدریجی والدگری	۱	۱
مراقبت و هدایت‌گری	۱	۱
درک توان نوجوان	۱	۱
تسهیل‌گری در شکل‌گیری هویت دینی	۱	۱
رابطه عاطفی	۱	۱
تسهیل‌گری در شکل‌گیری هویت اخلاقی	۱	۱
عدالت	۱	۱
تسهیل‌گری در شکل‌گیری هویت اجتماعی	۱	۱
تقویت و تنبیه	۱	۱
تسهیل‌گری در شکل‌گیری هویت شغلی	۰٫۸۸	۱
استخدام	۱	۱
تأمین نیازهای جسمی	۱	۱
احترام و تکریم	۱	۱
تأمین نیازهای مالی	۰٫۸۸	۰٫۷۷
تسهیل‌گری در شکل‌گیری هویت جنسی	۱	۰٫۷۷
بیان مستدل	۱	۱
الگوهای	۱	۱

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، شاخص‌های روایی محتوا (CVI) و نسبت روایی محتوا (CVR) بیشتر مؤلفه‌ها در سطح مطلوبی است و بالاتر از حد استاندارد مورد نظر برای نه کارشناس (یعنی ۰٫۷۵) بنابر پولایت و بک، (۲۰۰۶) قرار دارد. این نتایج نشان می‌دهد طرح‌نمای آموزشی طراحی شده از نظر روایی محتوایی مورد تأیید کارشناسان قرار گرفته است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف طراحی یک طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی والدگری در دوره نوجوانی مبتنی بر منابع اسلامی انجام شد؛ با این رویکرد که توانمندی‌های شناختی و رفتاری، والدین را در جهت شناخت بهتر و برقراری ارتباط مؤثر با فرزندان نوجوان خود ارتقا می‌بخشد. این پژوهش در دو مرحله پیگیری شد: نخست، شناسایی ویژگی‌های ساختاری و محتوایی طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی والدگری اسلامی ویژه نوجوانی و دوم، بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی این طرح‌نما.

همان‌طور که در بخش یافته‌ها آمده است (جدول ۱)، طرح‌نمای والدگری اسلامی یک برنامه آموزشی کوتاه‌مدت، ساختاریافته و مبتنی بر آموزه‌های اسلامی می‌باشد که با دستورالعمل مشخصی طراحی شده است. این برنامه شامل یک جلسه مقدماتی و هفت جلسه آموزشی می‌باشد که در آن مفاهیم بنیادین والدگری اسلامی به والدین دارای فرزندان نوجوان آموزش داده می‌شود. والدین در این جلسات ضمن آشنایی با مؤلفه‌های نظری و عملی والدگری اسلامی، با بهره‌گیری از تکنیک‌ها و فعالیت‌های هدفمند، می‌توانند رابطه‌ای سازنده و مؤثر با نوجوان خود برقرار نمایند و از این رهگذر در فرایند شکل‌گیری هویت چندبعدی نوجوانان، نقش فعال و یاریگرانه‌ای ایفا کنند.

اگرچه این طرح‌نما ممکن است در برخی مؤلفه‌ها با سایر پروتکل‌های موجود اشتراک داشته باشد؛ از جمله تأمین نیازهای جسمی و مالی، محبت، تشویق و تنبیه، برقراری ارتباط عاطفی، گفتگو و مذاکره، اما ویژگی‌های منحصر به فردی دارد که آن را از دیگر رویکردها متمایز می‌سازد.

یکی از شاخص‌ترین ویژگی‌ها، پذیرش نقش والدگری به‌عنوان مسئولیتی الهی از سوی پدر و مادر است. در نظام تربیتی اسلامی، والدین نه تنها مسئول رشد و تربیت فرزندان خود هستند، بلکه در برابر خداوند نیز پاسخگو خواهند بود و براساس عملکردشان پاداش یا عقوبت دریافت خواهند کرد (ابن شعبه حرانی، ۱۴۰۴ق، ص ۲۶۳). بر این اساس آموزه‌های دینی والدین را به توکل، دعا و استمداد از خداوند در تربیت فرزندان دعوت می‌کنند؛ مفهومی که غالباً در دیگر پروتکل‌های روان‌شناختی یا به آن اشاره‌ای نمی‌شود و یا اهمیت چندانی نمی‌یابد.

مراقبت و هدایت تدریجی فرزندان تا سن ۲۱ سالگی (طبرسی، ۱۴۱۲ق، ص ۱۷۷؛ صدوق، ۱۴۱۳ق، ج ۳، ص ۴۹۳)، یکی دیگر از نکات برجسته در این طرح‌نماست. برخلاف برخی رویکردهای

روان‌شناختی غربی که رویکردی کنترلی بر رفتار نوجوان دارند، آموزه‌های اسلامی والدین را به ایفای نقش مراقبتی و هدایت‌گرانه ترغیب می‌کنند؛ نقشی که با احترام به استقلال و آزادی نوجوان، می‌کوشد با منطق، دلیل، محبت و پذیرش، زمینه‌های رشد فکری، اخلاقی و اجتماعی نوجوان را فراهم آورد. طبیعی است که نوجوان از کنترل مستقیم بیزار است، اما هدایت همراه با محبت و احترام در او حس اعتماد، امنیت و همراهی ایجاد می‌کند.

از دیگر ویژگی‌های خاص طرح‌نمای اسلامی، تأکید بر پذیرش نوجوان، بخشش خطاها، پرهیز از سرزنش، برقراری رابطه عاطفی و رعایت عدالت بین فرزندان است. این آموزه‌ها در متون دینی به روشنی دیده می‌شوند و زمینه‌ساز شکل‌گیری رابطه‌ای مثبت و سازنده بین والد و فرزند هستند.

همچنین واگذاری مسئولیت‌های متناسب با توان نوجوان و اعتماد به توانمندی و ظرفیت‌های او (طبرسی، ۱۳۸۵ق، ص ۲۵۵؛ صدوق، ۱۴۱۳ق، ج ۳، ص ۴۹۳)، از محورهای کلیدی این طرح‌نما به شمار می‌رود. در چنین بستری، نوجوان ضمن تجربه نقش‌های مختلف، پختگی شخصیت و اعتمادبه‌نفس می‌یابد.

یکی از وجه تمایزهای بنیادین طرح‌نمای والدگری اسلامی، توجه به ابعاد دینی و اخلاقی هویت نوجوان است؛ درحالی‌که بسیاری از برنامه‌های آموزشی برآمده از رویکردهای غربی (مانند جانسون و دیگران، ۱۹۹۶؛ لوکاس، ۲۰۱۳؛ کوسترمن و دیگران، ۱۹۹۷؛ اسپوت، ردموند و شین، ۱۹۹۸؛ مونتاز، دیوال و وان‌لیون، ۲۰۱۰؛ ساندرز، ۱۹۸۰؛ بارکلی و رایین، ۲۰۰۸) بر اجتماعی‌سازی صرف و آماده‌سازی فرزندان برای ایفای نقش شهروندی تأکید دارند. والدگری اسلامی، افزون بر آن در پی پرورش هویت دینی، اخلاقی، اجتماعی، جنسی و شغلی نوجوان است. هدف نهایی در این دیدگاه، پرورش فردی می‌باشد که نه تنها انسانی مفید و رشدیافته در جامعه است، بلکه به‌عنوان «بنده‌ای صالح» در مسیر تعالی معنوی و قرب الهی (غایت خلقت انسان) گام برمی‌دارد.

یافته‌های حاصل از بررسی روایی محتوایی طرح‌نمای آموزشی - روان‌شناختی والدگری مبتنی بر منابع اسلامی نشان داد که شاخص‌های روایی محتوا (CVI) و نسبت روایی محتوا (CVR) مربوط به مؤلفه‌های طرح‌نما از سطح قابل قبول و مطلوبی برخوردار بوده‌اند؛ به‌طوری‌که تمامی مؤلفه‌ها دارای مقادیری بالاتر از حد استاندارد پیشنهادی برای نُه داور متخصص (یعنی ۰/۷۸ برای CVI و ۰/۷۵ برای

CVR براساس معیارهای پولايت و بک، (۲۰۰۶) بوده‌اند؛ این امر نشان می‌دهد که ساختار مفهومی طرح‌نما از نظر میزان ارتباط، ضرورت و شایستگی ورود مؤلفه‌ها به فضای آموزش والدگری نوجوانان از اعتبار علمی برخوردار است.

در تحلیل این یافته‌ها می‌توان چند نکته را مورد توجه قرار داد: نخست آنکه مشارکت متخصصان دارای سابقه بالینی و تجربه در طراحی مداخلات روان‌شناختی به افزایش دقت و انسجام محتوایی طرح‌نما انجامید. بهره‌گیری از نظر این گروه از متخصصان موجب شد تا انتخاب مؤلفه‌ها و تدوین محتوای جلسات آموزشی با دقت و همسویی بالایی نسبت به اهداف نظری طرح‌نما انجام شود؛ همچنین مؤلفه‌هایی چون «هویت دینی»، «عدالت»، «احترام و تکریم»، «رابطه عاطفی» و «هدایت‌گری» که از مفاهیم کلیدی در منابع اسلامی به شمار می‌روند، از سوی کارشناسان به‌عنوان اجزای ضروری و مرتبط با آموزش مؤثر والدگری شناسایی شدند. نکته دوم، تأکید بر اهمیت بومی‌سازی محتوای آموزشی بر مبنای منابع اسلامی و ارزش‌های فرهنگی جامعه است. تأیید روایی محتوای مؤلفه‌های اسلامی مبنای، گواهی بر قابلیت استفاده از این مفاهیم در طراحی مداخلات روان‌شناختی در حوزه خانواده و والدگری در ایران است. این یافته با ادبیات پژوهشی مرتبط با روان‌شناسی فرهنگی همسو بود (پاتنیک و همکاران، ۲۰۲۱؛ ون آیزندورن و بیکرمانس - کرانن‌بورگ، ۲۰۲۳؛ لیونگ و دیگران، ۲۰۰۴؛ دومنکرودریگز و همکاران، ۲۰۰۹؛ کراکت و همکاران، ۲۰۱۰؛ یاماتو و ونگ، ۲۰۲۳؛ خان و همکاران، ۲۰۲۵) که می‌تواند گسترش رویکردهای بومی در آموزش و درمان‌های روان‌شناختی را به همراه داشته باشد.

در مجموع نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که طرح‌نمای آموزشی طراحی شده از انسجام نظری و اعتبار محتوایی لازم برخوردار است و می‌تواند به‌عنوان مدلی آموزشی برای ارتقای سطح آگاهی و مهارت والدین در مواجهه با دوره نوجوانی به کار رود. این طرح‌نما با تکیه بر مبنای اسلامی و تلفیق آن با اصول روان‌شناختی معاصر، گامی مؤثر در جهت توسعه برنامه‌های بومی‌سازی شده در حوزه والدگری دوره نوجوانی به شمار رود.

منابع

- ابن شعبه حرانی، حسن (۱۴۰۴ق). تحف العقول، تصحیح علی اکبر غفاری، چاپ دوم، قم: انتشارات جامعه مدرسین.
- ساطوریان، سیدعباس؛ احمدی، محمدرضا؛ رفیعی هنر، حمید و طهماسیان، کارینه (۱۴۰۲الف)، «مؤلفه‌های والدگری دوره نوجوانی مبتنی بر منابع اسلامی»، پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده، ۹س، ۲۳ش، ص ۸۳-۱۰۸.
- ساطوریان، سیدعباس؛ احمدی، محمدرضا؛ رفیعی هنر، حمید و طهماسیان، کارینه (۱۴۰۲ب)، «طراحی و اعتباریابی الگوی والدگری دوره نوجوانی براساس منابع اسلامی»، فصلنامه علمی فرهنگی تربیتی زنان و خانواده، ۱۸ش، ص ۱۱-۳۶.
- سراقی، همایون (۱۳۹۲)، مؤلفه‌های نقش مادر براساس منابع اسلامی و روان‌شناسی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- صدوق، محمدبن علی (۱۴۱۳ق). من لایحضره الفقیه. قم، دفتر انتشارات اسلامی.
- طبرسی، حسن بن فضل (۱۴۱۲ق). مکارم الاخلاق، قم، الشریف الرضی.
- مهدوی‌نیک، حسین (۱۳۹۲)، الگوی فرزندپروری براساس آموزه‌های اسلامی و تبیین روان‌شناختی آن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- همتی، مجید (۱۳۹۱)، نقش تربیتی پدر از دیدگاه اسلام، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.

References

- Barkley, R., & Robin, A. L. (2008). *Your Defiant Teen, Second Edition: 10 Steps to Resolve Conflict and Rebuild Your Relationship*. London: Guilford Press.
- Bornstein, M. H. (2015). Parenting across the lifespan: A developmental perspective. In *Handbook of Parenting* (Vol. 1, pp. 3–35). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203805497>
- Bornstein, M. H. (2019). Parenting: A global perspective. In *The Handbook of Child Psychology* (Vol. 1). Wiley. <https://doi.org/10.4324/9781003044925>
- Bornstein, Marc H. (2013). Parenting and child mental health: A cross-cultural perspective. *World Psychiatry*, 12(3), 258–265.

- Crockett, L. J., Veed, G. J., & Russell, S. T. (2010). Do measures of parenting have the same meaning for European, Chinese, and Filipino American adolescents? Tests of measurement equivalence. In S. T. (Eds.). https://doi.org/10.1007/9781441957283_2
- Domenech Rodríguez, M. M., Donovick, M. R., & Crowley, S. L. (2009). Parenting styles in a cultural context: Observations of “protective parenting” in first-generation Latinos. *Family Process*, 48(2), 195–210. <https://doi.org/10.1007/s10591-009-9050-5>
- Eisenberg, N., Valiente, C., & Eggum, N. D. (2010). Self regulation and school readiness. *Early Education and Development*, 21(5), 681–698. <https://doi.org/10.1080/10409289.2010.497451>
- García, J. M., et al. (2020). The role of parenting in adolescents’ development: A review. *International Journal of Adolescent Medicine and Health*. <https://doi.org/10.1515/ijamh-2019-0037>
- Global Burden of Disease Collaborative Network (GBD). (2020). Global burden of disease study 2019. Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME). <https://www.healthdata.org>
- Grolnick, W. S. (2020). The psychology of parental control: How well-meant parenting backfires. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781410606303>
- Hemati, M. (1391). The educational role of the father from the perspective of Islam [Master’s thesis, Imam Khomeini Education and Research Institute]. Qom, Iran. [In Persian] <https://psy.iki.ac.ir/content/%D8%AA%D9%87%DB%8C%D9%87%D8%8C%D8%B3%D8%A7%D8%AE%D8%AA-%D9%88-%D8%AA%D8%B9%D-B%8C%DB%8C%D9%86-%D9%88%DB%8C%DA%98%DA%AF%D-B%8C-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%B1%D9%88%D8%A7%D9%86-%D8%B3%D9%86%D8%AC%DB%8C-%D9%86%D9%82%D8%B4-%D8%AA%D8%B1%D8%A8%DB%8C%D8%AA%D-B%8C-%D9%BE%D8%AF%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D8%AF%DB%8C%D8%AF%DA%AF%D8%A7%D9%87-%D8%A7%D8%B3%D9%84%D8%A7%D9%85>
- Johnson, K., Strader, T., Berbaum, M., Bryant, D., Bucholtz, G., Collins, D., & Noe, T. (1996). Reducing alcohol and other drug use by strengthening community,

- family, and youth resiliency: An evaluation of the Creating Lasting Connections Program. *Journal of Adolescent Research*, 11(1), 36–67.
- Knafo, A., & Schwartz, C. (2004). Authoritative parenting and adolescents' well-being: A longitudinal study. *Journal of Family Psychology*, 18(3), 484–493. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2004.7402018.x>
 - Kosterman, R., Hawkins, J. D., Spoth, R., Haggerty, K., & Zhu, K. (1997). Effects of a preventive parent training intervention on observed family interactions: Proximal outcomes from preparing for drug free years. *Journal of Community psychology*, 25 (3), 277-920.
 - Leung, K., & Bond, M. H. (2004). Social axioms: A model of social beliefs in multicultural perspective. *Advances in Experimental Social Psychology*, 36, 119–197.
 - Lucas, S. (2013). Parent Partnership in Education. Retrieved 5 October, 2014 from: <http://www.familiesinaction.org/information-and-referral/the-partnership-at-drugfree-org>.
 - Mahdavi-Nik, H. (1392). A parenting model based on Islamic teachings and its psychological explanation [Master's thesis, Imam Khomeini Education and Research Institute]. Qom, Iran. [In Persian]
 - McKinney, C., & Renk, K. (2011). The role of parenting in adolescents' emotional adjustment: A review of the literature. *Journal of Family Issues*, 32(9), 1210–1237. <https://doi.org/10.1007/s10578-011-0229-2>
 - Montañez, M., Devall, E., VanLeeuwen, D. (2010). Social Capital: Strengthening Mexican-American Families through Parenting Education. *Journal of Family and Consumer Sciences*, 102 (3), 67-80.
 - Pinqart, M. (2017). Associations of parenting styles and dimensions with academic achievement in children and adolescents: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 29(1), 1–115. <https://doi.org/10.1007/s10648-016-9351-1>
 - Polanczyk, G. V., Salum, G. A., Sugaya, L. S., Caye, A., & Rohde, L. A. (2022). Annual research review: A meta-analysis of the worldwide prevalence of mental disorders in children and adolescents. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 63(4), 500–510. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12381>
 - Polit, D. F., & Beck, C. T. (2006). The Content Validity Index: Are You Sure What's Being Reported? Critique and Recommendations. *Research in Nursing & Health*, 29(5), 489–497.

- Putnick, D. L., Bornstein, M. H., Lansford, J. E., et al. (2021). Parenting across cultures: A 14-nation study of socialization goals. *Child Development*, 92(3), e467–e486. <https://doi.org/10.4324/9781003027652>
- Rosen, L. A., & Adams, B. D. (2024). Supporting adolescents: Perceived parental support associated with decreased adolescent loneliness and emotion suppression in a national sample. *Children*, 12(9), 1108. <https://doi.org/10.3390/children12091108>
- Sanders, M. R. (1999). Triple P – Positive Parenting Program: Towards an empirically validated multilevel parenting and family support strategy for the prevention of behavioral and emotional problems in children. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 2(2), 71–90.
- Satorian, S. A., Ahmadi, M. R., Rafiei Honar, H., & Tahmasian, K. (1402). Parenting components during adolescence based on Islamic sources. *Pazhuhesh-nameh-ye Eslami-ye Zanan va Khanevadeh*, 9(23), 83–108. [In Persian] <https://doi.org/10.22034/pzk.2021.5993>
- Satorian, S. A., Ahmadi, M. R., Rafiei Honar, H., & Tahmasian, K. (1402). Design and validation of an adolescent parenting model based on Islamic sources. *Faslnameh-ye Elmi Farhangi Tarbiati-ye Zanan va Khanevadeh*, 18, 11–36. [In Persian] <https://doi.org/20.1001.1.26454955.1402.18.64.1.9>
- Sidani, S., & Braden, C. J. (2011). Design, evaluation, and translation of nursing interventions. Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781118785553>
- Soraghi, H. (1392). Components of the maternal role based on Islamic sources and psychology [Master's thesis, Imam Khomeini Education and Research Institute]. Qom, Iran. [In Persian]
- Spoth, R., Redmond, C., & Shin, C., (1998). Direct and indirect latent-variable parenting outcomes of two universal family-focused preventive interventions: Extending a public health-oriented research base. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66, 385-399.
- Suma, S. (2024). Actively changing the narrative: An exploration of culturally grounded parenting and social skills. *Infant Mental Health Journal*. <https://doi.org/10.1002/imhj.22137>

- UNICEF. (2021). The state of the world's children 2021: On my mind – Promoting, protecting and caring for children's mental health. <https://doi.org/10.18356/9789210010580>
- van IJzendoorn, M. H., Schuengel, C., Wang, Q., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2023). Improving parenting, child attachment, and externalizing behaviors: Meta-analysis of the first 25 randomized controlled trials on the effects of Video-feedback Intervention to promote Positive Parenting and Sensitive Discipline. *Development and Psychopathology*, 35(1), 241–256. <https://doi.org/10.1017/S0954579421001462>
- Wang, Y., Benner, A. D., & Boyle, A. E. (2020). Family cultural socialization in childhood: Navigating ethnic/racial diversity. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*. <https://doi.org/10.1037/cdp0000435>
- World Health Organization (WHO). (2021). Adolescent mental health. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-mental-health>
- Yang, T., Gai, X., Wang, S., & Gai, S. (2024). The relationship between parenting behaviors and adolescent well-being varies with the consistency of parent–adolescent cultural orientation. *Behavioral Sciences*, 14(3), 193. <https://doi.org/10.3390/bs14030193>